

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATEREA DISCRIMINĂRII

AUTORITATE DE STAT AUTONOMĂ

HOTĂRÂREA NR. 438 **din data de 30.08.2023**

Dosar nr.: 2A/2023

Autosesizare: 1297/16.02.2023

Petent: Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării (autosesizare)

Parte reclamată: Școala Gimnazială "Luca Solomon" Vaideeni

Obiect: posibilă faptă de discriminare săvârșită prin segregarea elevilor romi într-o unitate de învățământ, fiind lezat dreptul la educație

I. Numele, domiciliul sau reședința părților

Numele, domiciliul, reședința sau sediul petenților

1. Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării, cu sediul în București, str. Piața Valter Mărăcineanu nr. 1-3, sector 1 și cu adresă de e-mail: support@cncd.ro

Numele, domiciliul, reședința sau sediul reclamatului

2. Școala Gimnazială "Luca Solomon" Vaideeni

II. Procedura de citare

3. În temeiul art. 20 alin. (4) din O.G. nr.137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a îndeplinit procedura de citare a părților.

4. Prin adresa înregistrată sub nr. 2525/30.03.2023, a fost citată partea reclamată, pentru termenul de audiere stabilit de către Consiliu la data de 10.04.2023, ședința de audiere desfășurându-se la sediul instituției din Mun. București, Piața Valter Mărăcineanu nr. 1 - 3, Sector 1. Citația adresată părții reclamate a fost transmisă cu Poșta Română, cu formular de confirmare de primire.

5. Procedură legal îndeplinită.

6. Prin adresa înregistrată sub nr. 2754/10.04.2023, partea reclamată a depus un punct de vedere.

III. Susținerile părților **Susținerile petentului**

7. Prin autosesizarea înregistrată sub nr. 1297/16.02.2023, se reclamă o posibilă încălcare a dreptului la educație a elevilor romi prin crearea și funcționarea la nivel gimnazial a unor clase separate alcătuite din elevi romi proveniți de la școala primară din cartierul de romi, Cătun Atârnați.

8. Prin rezoluție, s-a dispus efectuarea unei investigații la fața locului, conform prevederilor art. 20 alin. (5) din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare „Acțiunea de investigare întreprinsă de Colegiul director se desfășoară la sediul instituției sau în alt loc stabilit de acesta”

9. Investigația la fața locului s-a desfășurat în data de 09.03.2023.

10. Conform raportului de investigație, Școala Gimnazială ”Luca Solomon” Vaideeni și are în subordine și celelalte școli primare de pe raza comunei și anume: Școala Primară ”Luca Solomon” Vaideeni

11. Conform raportului de investigație, situația elevilor pe clase se prezintă astfel:

- în clasa a V-a A învață un număr de 14 elevi (toți cu domiciliul în satul);
- în clasa a V-a B învață un număr de 15 elevi (toți cu domiciliul în cătunul);
- în clasa a VI-a A învață un număr de 13 elevi (12 cu domiciliul în satul și unul cu domiciliul în satul....);
- în clasa a VI-a B învață un număr de 12 elevi (3 cu domiciliul în satul....2 cu domiciliul în satul .., 6 cu domiciliul în cătunul ...și 1 cu domiciliul în satul ...);
- în clasa a VII-a A învață un număr de 22 elevi (12 cu domiciliul în satul ..2 cu domiciliul în satul și 8 cu domiciliul în cătunul ...);
- în clasa a VII-a B învață un număr de 17 elevi (9 cu domiciliul în satul ..., 2 cu domiciliul în satul ..., 1 cu domiciliul în orașul .., 2 cu domiciliul în satul și 3 cu domiciliul cătunul);
- în clasa a VIII-a A învață un număr de 16 elevi (9 cu domiciliul în satul 4 cu domiciliul în satul .., 2 cu domiciliul în satul și 1 cu domiciliul în satul ...);
- în clasa a VIII-a B învață un număr de 11 elevi (toți cu domiciliul în satul);

12. Cu privire la modul de formare a claselor a V-a, conform raportului de investigație, acestea s-au format ținându-se cont de satul de domiciliu al elevilor, dorindu-se să se păstreze nucleeele claselor a IV-a din școlile primare ... și .., în condițiile în care mai mulți părinți români au amenințat că-și vor muta copiii la o altă școală dacă cele două nucleee vor fi amestecate; astfel, s-a alcătuit clasa a V-a A cu elevi proveniți de la Școala Primară ”Luca Solomon” Vaideeni și clasa a V-a B cu elevi proveniți din cătunul ...(8) la care au fost adăugați elevii repetenți din anul școlar precedent (7).

13. Conform raportului de investigație, unii etnici romi din cătunul ...își aduc copiii la Școala Primară din ..., înscriindu-i în clasele CP – IV, aceștia rămânând în nucleeele acestor clase la trecerea în ciclul gimnazial; locuitorii cătunului Atârnați sunt romi rudari în proporție de 100%; la nivelul Școlii Gimnaziale”Luca Solomon” Vaideeni, cu toate structurile din subordine, școli și grădinițe, învață un număr de 356 de elevi, procentul copiilor de etnie romă fiind de aproximativ 60%.

14. Concluziile raportului de investigație:

- toți elevii ciclului gimnazial al Școlii Gimnaziale ”Luca Solomon” Vaideeni beneficiază de aceleași condiții de studiu și au aceleași profesori; nu s-au constatat diferențieri în tratamentul aplicat elevilor în funcție de etnia acestora, în ceea ce privește actul didactic - predare;

- la parterul corpului de clădire în care se află ciclul gimnazial al Școlii Gimnaziale "Luca Solomon" Vaideeni învață clasele a V- a A, a VI-a A, a VII- a A și a VIII-a B (în total în aceste clase fiind 8 elevi din cătunul Atârnați – toți la clasa a VII-a A);
- la etajul corpului de clădire în care se află ciclul gimnazial al Școlii Gimnaziale "Luca Solomon" Vaideeni unde învață clasele a V-a B, a VI-a B, a VII-a B și a VIII-a A (în total în aceste clase fiind 24 de elevi din cătunul Atârnați– 15 la clasa a V-a B, 6 la clasa a VI-a B și 3 la clasa a VII-a B);
- la nivelul claselor a V-a, s-a constatat o diferențiere a claselor pe criteriul provenienței elevilor, astfel: clasa a V-a A a fost alcătuită din copii proveniți de la ciclul primar al Școlii Gimnaziale "Luca Solomon" Vaideeni, iar clasa a V-a B a fost alcătuită din copiii proveniți de la Școala Primară "Luca Solomon" Vaideeni (8) la care s-au adăugat elevii repetenți din anul școlar precedent (7) - aceștia având domiciliul în cătunul Atârnați.;
- există preocupare la nivelul instituțiilor locale (primărie și școală) în vederea integrării membrilor comunității de etnici romi rudari de pe raza comunei

15. Echipa de investigație anexează raportului de investigație, copii după următoarele înscrisuri:

- Adresa I.S.J. Vâlcea nr. 536/14.0.2023;
- Răspunsul Școlii Gimnaziale ... nr. 213/22.02.2023;
- Situație elevi clasa a V-a A la data de 09.03.2023;
- Situație elevi clasa a V-a B la data de 09.03.2023;
- Situație elevi clasa a VI-a A la data de 09.03.2023;
- Situație elevi clasa a VI-a B la data de 09.03.2023;
- Situație elevi clasa a VII-a A la data de 09.03.2023;
- Situație elevi clasa a VII-a B la data de 09.03.2023;
- Situație elevi clasa a VIII-a A la data de 09.03.2023;
- Situație elevi clasa a VIII-a B la data de 09.03.2023;
- H.C.L. nr. 97/28.07.2022 și anexe;
- Tipologia persoanelor marginalizate și măsurile acordate la nivel local pentru prevenirea marginalizării nr. 1551/13.02.2023;
- Probe foto (15 bucăți);
- Listă elevi care au promovat clasa a IV-a la Școala Primară "Luca Solomon" Vaideeni

Sușinerile părții reclamate

16. Prin punctul de vedere înregistrat cu nr. 2754/10.04.2023, partea reclamată afirmă că Școala Gimnazială "Luca Solomon" Vaideeni din județul Vâlcea asigură dreptul la învățătură pentru toți elevii înscriși, respectând art. 32 din Constituția României și prevederile art. 19. alin. (2) din O.G. nr.137/2000 privind prevenirea și combaterea tuturor formelor de discriminare.

17. Partea reclamată susține că în cadrul unității de învățământ este înființată anual Comisia pentru prevenirea și eliminarea violenței, a faptelor de corupție și discriminării în mediul școlar și promovarea interculturalității care are ca responsabilitate prevenirea și medierea conflictelor apărute ca urmare a aplicării măsurilor ce vizează respectarea principiilor școlii incluzive, precum și monitorizarea și evaluarea acțiunilor întreprinse pentru prevenirea și combaterea discriminării și promovarea interculturalității; toate acțiunile și activitățile întreprinse au ca scop asigurarea dreptului la învățătură pentru toți elevii înscriși la Școala Gimnazială "Luca Solomon" Vaideeni, indiferent că adulții îi

denumesc "români", "rumâni", "rudari", deoarece oricare dintre ei pot fi victima discriminării, așa cum este înțeleasă în prevederile O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare.

18. Partea reclamată arată că, din punct de vedere administrativ-teritorial, comuna Vaideeni din județul Vâlcea are în componența sa 5 sate, după cum urmează: ..,,,,

19. Școala Gimnazială "Luca Solomon" este situată în satul Vaideeni și are arondate mai multe structuri școlare:

1. Școala Gimnazială (școala cu personalitate juridică) situată în satul Vaideeni, în incinta căreia există două clădiri:

- Corp A, învățământ gimnazial: 8 clase de studiu(a V-a A, a V-a B, a VI -a A, a VI -a B, a VII-a A, a VII-a B, a VIII - a A, a VIII-a B);

- Corp B, învățământ primar: 5 clase de studiu (CP, a I-a, a II-a, a III-a, a IV-a);

2. Grădinița cu Program Normal Vaideeni: 2 grupe de studiu;

3. Școala Primară Atârnați situată în satul Vaideeni: 2 clase de studiu care se desfășoară cursurile în regim simultan;

4. Grădinița cu Program Normal Atârnați, situată în satul Vaideeni - 2 grupe de Studiu;

5. Școala Primară Izvoru Rece - 1 formațiune de studiu care desfășoară cursurile în regim simultan;

6. Grădinița cu Program Normal Izvoru Rece -1 grupă de studiu;

7. Școala Primară Marița - 1 formațiune de studiu care desfășoară cursurile în regim simultan;

8. Grădinița cu Program Normal Marița - 1 grupă de studiu.

20. Cu privire la posibila segregare a elevilor de etnie romă, partea reclamată afirmă că la data de 1 septembrie 2022 au fost înscriși 29 de elevi în clasa a V-a, proveniți din două structuri școlare arondate Școlii Gimnaziale "Luca Solomon" Vaideeni, după cum urmează: primul grup, format din 8 elevi, a provenit de la Școala Primară Atârnați, considerați a fi toți de etnie romă (rudari); alți elevi, proveniți din repetenție, în număr de 7 (dintre care 6 elevi au rămas repetenți pentru absențe, iar 1 elev repetent în baza situației școlare), au fost adăugați acestei clase, deoarece majoritatea dintre ei sunt rude și astfel s-a format o clasă de 15 elevi; părinții plecați în străinătate cu copiii nu au solicitat documentele școlare de transfer; astfel, din cei 7 elevi repetenți, un număr de 6 elevi nu au promovat din cauza absențelor; cel de-al doilea grup, format din 14 elevi, a provenit de la Școala Gimnazială "Luca Solomon", din corpul B, unde se țin cursurile învățământului primar; din cei 14 elevi, 11 elevi provin din satul Vaideeni și sunt denumiți de către cei din zona Atârnați "rumâni"/ „români”, iar 3 elevi sunt de etnie romă (1 rudar care locuiește în zona Atârnați și doi țigani care locuiesc în satul Vaideeni, în zona cunoscută "La țigani"); alți 2 elevi care au fost colegi cu ei pe tot parcursul învățământului primar au fost transferați de părinții lor la școala din orașul Horezu (oraș aflat la 6 km distanță de comuna Vaideeni) deoarece au considerat că este mai bine pentru ei, având în vedere că în orașul Horezu toți copiii beneficiază de aceleași proiecte.

21. Partea reclamată menționează că la nivelul unității de învățământ, Consiliul de Administrație (format din 2 reprezentanți ai Consiliului Local Vaideeni, 1 reprezentant al Primarului, 3 cadre didactice - din care 1 directorul unității, 1 reprezentant al sindicatului, 2 reprezentanți ai Comitetului de Părinți pe școala) și directorul școlii au încercat să păstreze coeziunea grupului, deoarece acești elevi sunt incluși în ultimii ani, în proiectele

de incluziune socială susținute de Primăria Vaideeni și Școala Gimnazială "Luca Solomon", sunt înrudiți și beneficiile grupului țintă din aceste proiecte nu implică și populația majoritară. Partea reclamată arată că, în concluzie, în ambele clase a V-a există copii de etnie romă (rudari și/sau țigani).

22. Partea reclamată menționează că reprezentanții conducerii Școlii Gimnaziale "Luca Solomon" Vaideeni au hotărât formarea celor două clase de studiu ținând cont în principal de solicitările exprese ale părinților copiilor ce promovaseră clasa a IV-a; părinții celor două grupuri au cerut conducerii unității de învățământ păstrarea nucleului din clasa a IV-a, invocând Statutul elevului, Cap. 11, art. 7 alin. 16 (care susține dreptul de a învăța într-un mediu care sprijină libertatea de expresie fără încălcarea drepturilor și libertăților celorlalți participanți).

23. Partea reclamată susține că nu s-a dorit separarea colectivelor claselor a IV-a pentru a nu se slăbi coeziunea acestora; de asemenea, s-a mai luat în considerare și faptul că elevii vor reuși să se cunoască treptat, să colaboreze, având în vedere că pandemia de Covid 19 nu a permis interacțiuni în ultimii ani între grupuri diferite de elevi;

9. Consiliul de Administrație al Școlii Gimnaziale "Luca Solomon" a hotărât să se meargă pe continuitatea grupului și susținerea elevilor din zona adiacentă Școlii Primare și GPN Atârnați, de către școală și autoritățile locale pentru a facilita incluziunea școlară, prin măsurile necesare.

24. Partea reclamată susține că toți elevii din zona Atârnați beneficiază de transport gratuit până la structurile din satul Vaideeni (preșcolar, primar și gimnazial), în timp ce o parte din elevii din sat vin pe jos, având în vedere relieful greoi ce nu permite deplasarea microbuzului școlar în zona respectivă; de asemenea, între anii 2018-2022, elevii din satul Vaideeni - dintre care majoritatea de etnie romă (proveniți din zona Atârnați) - au beneficiat de Programul "Școală după Școală" și Programul "Școală de Vară" derulate în cadrul Proiectului HOPE - Intervenție Comunitară Integrată în Comuna Vaideeni; de asemenea, acești elevi au primit biciclete, ghiozdane și rechizite școlare prin proiectul HOPE, au mers în tabere școlare și excursii, toate realizate cu scopul de a îmbunătăți accesul la educație și pentru a scădea diferențele socio -economice care cresc vulnerabilitatea familiilor din care provin.

25. Partea reclamată susține că începând cu data de 01.04.2022 până în prezent, 40 de elevi romi (20 de la învățământ primar și 20 de la învățământ gimnazial) din zona Atârnați, sat Vaideeni, au beneficiat de Programul Școală după Școală, derulat în cadrul proiectului IncluziROMOltenia (*Incluziunea socială și abilitarea romilor din Oltenia-PN 1018*) susținut cu Fonduri norvegiene, program care a avut grup țintă doar elevi din zona Atârnați; de asemenea, în anul școlar 2022-2023, 180 de elevi, din care 137 romi sunt beneficiari ai O.U.G. nr. 133 și 163 de elevi - din care 127 romi - sunt beneficiari ai alocației complementare.

26. Partea reclamată susține că clasele a VI-a A și a VI-a B au în componenta lor elevi din toate satele comunei Vaideeni, fapt demonstrat de domiciliul părinților, scris la finalul cataloagelor școlare. Elevii domiciliați în zona Atârnați sunt distribuiți în toate clasele, situate atât la parter, cât și la etajul clădirii, după cum urmează:

- parter: clasele a V-a A, a VIII-a B, a VII-a A, a VI-a A;
- etaj: clasele a VII-a B, a VIII-a A, a VI-a B, a V-a B.

27. Partea reclamată menționează că anual rămân elevi repetenți, din ambele etnii, din cauză că nu reușesc să-și însușească cunoștințele de bază sau nu frecventează școala;

profesorii diriginți trimit înștiințări către familii și primărie, realizează activități de conștientizare a problemelor, însă nu se schimbă situația; părinții nu se prezintă la ședințele organizate de către școală, iar unii dintre ei sunt plecați la muncă sezonieră, în străinătate și lasă copiii singuri sau cu anumite rude (de ex., la clasa a VIII-a A există 2 elevi de etnie română, proveniți din repetenție, iar la clasa a VIII -a B există două eleve cu domiciliul în cătunul Atârnați care nu vor promova clasa datorită numărului de absențe întrucât au frecventat școala doar 4-7 zile în acest an școlar); cadrele didactice predau la ambele clase și nu există nicio diferență de tratament sau discriminare din partea dumnelor la adresa elevilor.

28. Partea reclamată arată că Școala Gimnazială "Luca Solomon" Vaideeni are în structura sa un mediator școlar, subordonat C.J.R.A.E. Vâlcea și directorului unității, începând cu anul 2011, care provine din comunitatea Atârnați; conform fișei postului, mediatorul școlar trebuie să sprijine elaborarea planului de desegregare școlară și implementarea acestuia, prin colaborare cu conducerea școlii (art. 1.1.5); școala nu a primit din partea mediatorului școlar nicio sesizare cu privire la posibile fapte de discriminare a elevilor, pe niciun criteriu.

29. Partea reclamată solicită respingerea autosesizării, apreciind că în unitatea școlară "Luca Solomon" Vaideeni elevii de etnie romă beneficiază de toate programele puse la dispoziție de legislația în vigoare, că acestor copii li se asigură dreptul la educație într-un mod complet și deplin, neexistând nicio lezare a acestuia, neputându-se astfel, constata nicio faptă de discriminare săvârșită prin segregare.

30. Partea reclamată depune înscrisuri care atestă cele susținute anterior.

III. Cadrul legal aplicabil. Dreptul național și internațional aplicabil/jurisprudența

31. Prevederile legislative relevante în prezenta cauză sunt următoarele:

✓ **O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, republicată**

Art. 2

(1) „Potrivit prezentei ordonanțe, prin discriminare se înțelege orice deosebire, excludere, restricție sau preferință, pe bază de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vârstă, handicap, boală cronică necontagioasă, infectare HIV, apartenență la o categorie defavorizată, precum și orice alt criteriu care are ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice”.

Art. 11

(1) „Constituie contravenție, conform prezentei ordonanțe, refuzarea accesului unei persoane sau unui grup de persoane la sistemul de educație de stat sau privat, la orice formă, grad și nivel, din cauza apartenenței acestora la o anumită rasă, naționalitate, etnie, religie, categorie socială sau la o categorie defavorizată, respectiv din cauza convingerilor, vârstei, sexului sau orientării sexuale a persoanelor în cauză”.

✓ **Ordinul Ministerului Educației Naționale și Cercetării Științifice nr. 6134/2016 privind interzicerea segregării școlare în unitățile de învățământ preuniversitar:**

Art. 2

(1) „În învățământul preuniversitar, este interzisă segregarea școlară pe criteriul etnic, al dizabilității sau al cerințelor educaționale speciale, pe criteriul statutului socio-economic al familiilor, al mediului de rezidență și al performanțelor școlare ale beneficiarilor primari ai educației, în condițiile prevăzute de legislația în vigoare și ale prevederilor prezentului ordin”

Art.

3

„Segregarea este o formă gravă de discriminare și are drept consecință accesul inegal al copiilor la o educație de calitate, încălcarea exercitării în condiții de egalitate a dreptului la educație, precum și a demnității umane”

Art. 4

(1) „Constituie segregare școlară pe criteriul etnic separarea fizică a antepreșcolarilor, preșcolarilor sau elevilor aparținând unui grup etnic în unitățile de învățământ preuniversitar/grupe/clase/clădiri/ultimele două bănci/altele, astfel încât procentul antepreșcolarilor, preșcolarilor sau elevilor aparținând grupului etnic respectiv din totalul elevilor din unitatea de învățământ preuniversitar/grupă/clasă/clădire/ultimele două bănci/altele este disproporționat în raport cu procentul pe care copiii aparținând grupului etnic respectiv îl reprezintă în totalul populației de vârstă corespunzătoare unui ciclu de educație în respectiva unitate administrativ-teritorială”.

Art. 6

(1) „Constituie segregare școlară pe criteriul statutului socio-economic al părinților/familiilor, separarea fizică a antepreșcolarilor, preșcolarilor sau elevilor care provin din familii cu același nivel socio-economic, în grupe/clase/clădiri/ultimele două bănci/altele din învățământul de masă, astfel încât procentul antepreșcolarilor, preșcolarilor sau elevilor care provin din familii cu același nivel socio-economic dintr-o grupă/clasă/clădire/ultimele două bănci/altele a unei unități de învățământ preuniversitar de masă este disproporționat în raport cu procentul antepreșcolarilor, preșcolarilor sau elevilor care provin din familii cu același nivel socio-economic dintr-o altă grupă/clasă/clădire/ultimele două bănci/altele din aceeași unitate de învățământ preuniversitar de masă, de același nivel. Evaluarea statutului socio-economic al părinților/familiilor antepreșcolarilor, preșcolarilor sau elevilor se va face în baza unuia sau a mai multor indicatori cuprinși în metodologia de monitorizare a segregării școlare pe criteriul statutului socio-economic al părinților/familiilor (cum ar fi nivelul de studii al părinților, nivelul veniturilor familiilor, altele)”.

Art. 7

(1) „Constituie segregare școlară pe criteriul performanțelor școlare separarea fizică a antepreșcolarilor, preșcolarilor sau elevilor prin constituirea de grupe/clase în funcție de performanțele școlare ale antepreșcolarilor, preșcolarilor sau elevilor, astfel încât procentul antepreșcolarilor, preșcolarilor sau elevilor cu un anumit nivel al performanțelor

școlare, la constituirea unei grupe sau clase, este disproporționat în raport cu procentul antepreșcolarelor, preșcolarelor sau elevilor cu același nivel al performanțelor școlare din alte grupe/clase, de același nivel”.

IV. Motivele de fapt și de drept. Principiile de analiză

32. În fapt, Colegiul director este chemat să se pronunțe cu privire la modalitatea de constituire a claselor din ciclul gimnazial al Școlii Gimnaziale ”Luca Solomon” Vaideeni, raportat la decizia conducerii instituției de învățământ de a constitui clase formate în integralitate din elevi romi proveniți din cătunul Atârnați.

33. Ca urmare, Colegiul director urmează să se pronunțe asupra unei potențiale segregări a elevilor de etnie romă la nivelul clasei a V-a, având drept consecințe accesul inegal al copiilor la o educație de calitate, încălcarea exercitării în condiții de egalitate a dreptului la educație, precum și a demnității umane.

34. Potrivit înscrisurilor depuse la dosar, Colegiul director reține faptul că, la nivelul Școlii Gimnaziale „Luca Solomon” Vaideeni, la data de 01 septembrie 2022 au fost înscriși 29 de elevi în clasa a V-a, după cum urmează:

- primul grup, format din 8 elevi, a provenit de la Școala Primară Atârnați, considerați a fi toți de etnie romă. Alți elevi, proveniți din repetenție, în număr de 7 (dintre care 6 elevi au rămas repetenți pentru absențe, iar 1 elev repetent în baza situației școlare), au fost adăugați acestei clase, deoarece majoritatea dintre ei sunt rude. Astfel, prima clasă a V-a a fost formată dintr-un număr de 15 elevi, toți de etnie romă.

- cel de-al doilea grup, format din 14 elevi, a provenit de la Școala Gimnazială „Luca Solomon” corpul B, unde se țin cursurile învățământului primar. Din cei 14 elevi, 11 provin din satul Vaideeni și sunt denumiți de către cei din zona Atârnați „rumâni”/”români” iar 3 elevi sunt de etnie romă (unul rudar care locuiește în zona Atârnați și doi elevi de etnie romă care locuiesc în satul Vaideeni).

35. De asemenea, Colegiul director reține faptul că, conducerea părții reclamate a dispus formarea celor două clase de studiu ținând cont în principal de solicitările exprese ale părinților copiilor ce promovaseră clasa a IV-a. Astfel, se arată în Punctul de vedere nr. 459/03.04.2023 și înregistrat la Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării sub nr. 2737/10.04.2023, că părinții celor două grupuri de elevi au cerut conducerii unității de învățământ păstrarea nucleului din clasa a IV-a, invocând Statutul elevului, Cap. II, art. 7, alin. (16) ce susține dreptul de a învăța într-un mediu care sprijină libertatea de expresie fără încălcarea drepturilor și libertăților celorlalți participanți.

36. Se mai precizează faptul că nu s-a dorit separarea colectivelor claselor a IV-a pentru a nu slăbi coeziunea acestora. S-a mai luat în considerare și aspectul conform căruia elevii vor reuși să se cunoască treptat, să colaboreze, având în vedere că pandemia de Covid-19 nu a permis interacțiuni în ultimii ani între grupuri diferite de elevi.

37. Conform recensământului efectuat în anul 2021, populația comunei Vaideeni se ridică la 3.634 de locuitori, în scădere față de recensământul anterior din anul 2011, când fuseseră înregistrați 3.946 de locuitori. Majoritatea locuitorilor sunt români (73,83%), cu o minoritate de romi (16,21%), iar pentru 9,96% nu se cunoaște apartenența etnică.

38. Art. 2 alin. (1) din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, prevede că, prin discriminare se înțelege orice deosebire, excludere, restricție sau preferință, pe bază de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie,

categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vârstă, handicap, boală cronică necontagioasă, infectare HIV, apartenență la o categorie defavorizată, precum și orice alt criteriu care are ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice.

39. În completare, art. 3 din Ordinul Ministerului Educației Naționale și Cercetării Științifice nr. 6134/2016 privind interzicerea segregării școlare în unitățile de învățământ preuniversitar și aprobarea Metodologiei pentru prevenirea și eliminarea segregării școlare a copiilor romi, prevede că segregarea este o formă gravă de discriminare și are drept consecință accesul inegal al copiilor la o educație de calitate, încălcarea exercitării în condiții de egalitate a dreptului la educație, precum și a demnității umane.

40. Mai mult decât atât, art. 4 alin. (1) din Ordinul mai sus-menționat, vine și precizează faptul că reprezintă segregare școlară pe criteriul etnic separarea fizică a antepreșcolarilor, preșcolarilor sau elevilor aparținând unui grup etnic în unitățile de învățământ preuniversitar/grupe/clase/clădiri/ultimele două bănci/altele, astfel încât procentul antepreșcolarilor, preșcolarilor sau elevilor aparținând grupului etnic respectiv din totalul elevilor din unitatea de învățământ preuniversitar/grupă/clasă/clădire/ultimele două bănci/altele este disproporționat în raport cu procentul pe care copiii aparținând grupului etnic respectiv îl reprezintă în totalul populației de vârstă corespunzătoare unui ciclu de educație în respectiva unitate administrativ-teritorială.

41. Raportând aceste din urmă dispoziții legale la starea de fapt, respectiv raportând numărul total de elevi de etnie romă din prima clasă a V-a și anume 15 (din numărul total de 29 de elevi înscriși în clasa a V-a) la numărul total de elevi români din cealaltă clasă a V-a și anume 11 + 3 de etnie romă (din numărul total de 29 de elevi înscriși în clasa a V-a) și prin comparație cu populația de etnie romă la nivelul comunei Vaideeni (16,21% romi), Colegiul director nu poate decât să rețină că segregarea este evidentă, numărul de copii de etnie romă din prima clasă a V-a fiind vădit disproporționat în raport cu numărul de elevi români din cealaltă clasă a V-a. Aceasta cu atât mai mult cu cât, spre exemplu, în cealaltă clasă a V-a nu sunt școlarizați decât 3 elevi de etnie romă (în cealaltă clasă fiind școlarizați 15 elevi de etnie romă).

42. Este locul a fi amintite aici prevederile Anexei 2 – Indicatori privind elevii – ale Ordinului Ministrului Educației și Cercetării nr. 5633/2019 pentru aprobarea Metodologiei de monitorizare a segregării școlare în învățământul preuniversitar, care la Cap. 1 pct. 3 statuează că repartizarea copiilor de etnie romă în toate clasele, constituie un indicator de incluziune școlară. Or, precum se observă, partea reclamată înțelege să nu depună în dosarul administrativ nr. 2A/2023, niciun înscris care să dovedească repartizarea copiilor de etnie romă în celelalte clase (a VI-a, a VII-a și a VIII-a) pentru a dovedi faptul că înțelege să respecte prevederile Ordinului Ministerului Educației Naționale și Cercetării Științifice nr. 6134/2016 privind interzicerea segregării școlare în unitățile de învățământ preuniversitar.

43. Partea reclamată se rezumă doar la a face afirmații în sensul în care „Clasele a VI-a A și a VI-a B au în componența lor elevi din toate satele comunei Vaideeni, fapt demonstrat de domiciliul părinților, scris la finalul cataloagelor școlare”, „Elevii domiciliați în zona Atârnați sunt distribuiți în toate clasele situate atât la parter, cât și la etajul clădirii”, „Apreciem că în această unitate școlară, elevii de etnie romă beneficiază de toate

programele puse la dispoziție de legislația în vigoare, că acestor copii li se asigură dreptul la educație într-un mod complet și deplin, neexistând lezare a acestuia, neputându-se, astfel, constata nicio faptă de discriminare săvârșită prin segregare [...]”, fără ca aceste afirmații să aibă vreo legătură cu obiectul autosesizării Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării.

44. Colegiul director reamintește faptul că obiectul autosesizării nr. 1297/16.02.2023 îl constituie potențiala segregare a copiilor de etnie romă la nivelul clasei a V-a din cadrul Școlii Gimnaziale „Luca Solomon” Vaideeni și nu respectarea de către aceasta a programelor puse la dispoziție de legislația în vigoare, astfel cum precizează în cuprinsul Punctului de vedere nr. 459/03.04.2023 și înregistrat la C.N.C.D. sub nr. 2737/10.04.2023 (*exempli gratia* Programul „Școală după Școală”, Programul „Școală de Vară”, acordarea alocației complementare sau beneficiile oferite de prevederile O.U.G. nr. 133/2020 privind unele măsuri pentru sprijinirea categoriilor de elevi cei mai defavorizați care beneficiază de sprijin educațional pe bază de tichete sociale pe suport electronic pentru sprijin educațional acordate din fonduri externe nerambursabile, precum și unele măsuri de distribuire a acestora).

45. Astfel, Colegiul director nu poate decât să rețină că partea reclamată nu a respectat dispozițiile legale privind interzicerea segregării, care potrivit Ordinului Ministerului Educației Naționale și Cercetării Științifice nr. 6134/2016 privind interzicerea segregării școlare în unitățile de învățământ preuniversitar, este o formă gravă de discriminare.

46. Analizând înscrisurile depuse în dosarul administrativ nr. 2A/2023 cât și legislația în vigoare, Colegiul director reține că, în ceea ce privește contravenția prevăzută de dispozițiile art. 2 alin. (4) din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și combaterea tuturor formelor de discriminare „*Orice comportament activ ori pasiv care, prin efectele pe care le generează, favorizează sau defavorizează nejustificat ori supune unui tratament injust sau degradant o persoană, un grup de persoane sau o comunitate față de alte persoane, grupuri de persoane sau comunități, atrage răspunderea contravențională conform prezentei ordonanțe, dacă nu intră sub incidența legii penale*”, sunt întrunite elementele constitutive ale acesteia. Partea reclamată invocă faptul că repartizarea în cele două clase a V-a, s-a efectuat ținând cont în principal de solicitările exprese ale părinților care au invocat păstrarea nucleului din clasa a IV-a, aspecte care nu sunt eficiente întrucât din cuprinsul Ordinului nr. 6134/2016 rezultă că obiectivul acestuia este prevenirea, interzicerea și eliminarea segregării (art. 1). În plus, procesul de desegregare este unul complex iar planurile de măsuri trebuie implementate și elaborate pe baza acordului și prin colaborare cu părinții și autoritățile locale.

47. Așadar, desegregarea și principiul școlii inclusive au prioritate față de opțiunea părinților care nu poate constitui decât un criteriu secundar, ulterior desegregării și fără a aduce atingere acesteia. Prin urmare, nu sunt întemeiate nici afirmațiile privind „*Nu s-a dorit separarea colectivelor claselor a IV-a pentru a nu se slăbi coeziunea acestora. Au mai luat în considerare și faptul că elevii vor reuși să se cunoască treptat, să colaboreze, având în vedere că pandemia de Covid-19 nu a permis interacțiuni în ultimii ani între grupuri diferite de elevi*”.

48. Partea reclamată mai susține faptul că, prin formarea celor două clase a V-a, nu a fost încălcat dreptul la demnitate al copiilor de etnie romă, or dispozițiile art. 3 din Ordinul Ministerului Educației Naționale și Cercetării Științifice nr. 6134/2016 privind interzicerea

segregării școlare în unitățile de învățământ preuniversitar dispun cu suficientă claritate că segregarea are drept consecință încălcarea demnității umane.

49. Relativ la contravenția prevăzută de art. 11 din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, singurele apărări făcute de către partea reclamată sunt în sensul că „*Primăria Vaideeni și Școala Gimnazială Luca Solomon au pus pe primul loc binele copiilor din întreaga comunitate, indiferent de etnie, de domiciliu sau vulnerabilitatea familiei. Pentru a veni în sprijinul copiilor din zona Atârnați, pentru a facilita participarea la cursuri și pentru a diminua diferențele provenite datorită nivelului scăzut de educație al părinților, în anii 2019 – 2020, Primăria Vaideeni a construit o grădiniță nouă și spațiu de joacă, a reabilitat și dotat Școala Primară Atârnați. O parte din familii au primit locuințe noi construite pentru sinistrați, deoarece în anul 2014 o mare parte a locuințelor din zonă au fost distruse de inundații.*

Întotdeauna autoritățile locale au susținut și promovat valorile, tradițiile și obiceiurile întregii comunități, iar școala a realizat activități extrașcolare (dansuri populare, fluierași, activități sportive) la care participă copiii din toate zonele comunei Vaideeni, oferindu-se microbuzul școlar pentru transport, echipament pentru activități sau sponsorizări pentru diferite acțiuni”.

50. Cu privire la acestea, Colegiul director nu poate decât să apeleze din nou la dispozițiile art. 3 din Ordinul nr. 6134/2016 privind interzicerea segregării școlare în unitățile de învățământ preuniversitar, care prevede limpede că segregarea are drept consecință accesul inegal al copiilor la o educație de calitate. Așadar, legea prezumă diferența de calitate a educației, sarcina probei revenind părții reclamate, care, însă, nu a reușit să facă dovada unei educații de calitate pentru toți elevii indiferent de etnie.

51. De altfel, câtă vreme partea reclamată nu a oferit o justificare rezonabilă și legală pentru care la nivelul clasei a V-a, există o discrepanță evidentă la repartizarea copiilor de etnie romă, Colegiul director nu poate decât să constate că există indicii temeinice privind accesul inegal la o educație de calitate, calitate care nu ține doar de pregătirea cadrelor didactice, ci, întru totul mai mare măsură, de organizarea „administrativă” a învățământului, organizare care poate avea un potențial de încurajare a discriminării, care nefiind sancționat, poate lua amploare. Sub acest aspect, pot fi aici amintite statuările CEDO în sensul că educația primară nu oferă doar alfabetizarea și cunoștințele matematice de bază dar și integrarea în societate și primele experiențe sociale.

52. Singura justificare oferită de către partea reclamată constă în: „*Părinții celor două grupuri au cerut conducerii unității de învățământ păstrarea nucleului din clasa a IV-a, invocând art. 7 lit. p) din Anexa 1 la Ordinul nr. 4742/2016 prin care se aprobă Statutul Elevului și anume ”elevii beneficiază de următoarele drepturi în sistemul educațional: p) dreptul de a învăța într-un mediu care sprijină libertatea de expresie fără încălcarea drepturilor și libertăților celorlalți participanți. Libertatea de exprimare nu poate prejudicia demnitatea, onoarea, viața particulară a persoanei și nici dreptul la propria imagine. Nu se consideră libertate de expresie, următoarele manifestări: comportamentul jignitor față de personalul din unitatea școlară, utilizarea invectivelor, limbajului trivial, alte manifestări ce încalcă normele de moralitate”.*

53. Colegiul director apreciază că nu ne aflăm în prezența unei justificări obiective în formarea claselor a V-a într-o manieră discrepantă în ceea ce privește distribuția copiilor de etnie romă, scopul nefiind unul legitim, iar măsurile nici adecvate și nici necesare. Mai mult decât atât, fără putință de tăgadă, se poate observa faptul că dispozițiile art. 7 lit. p)

din Statutul Elevului, nu-și găsesc sub nicio formă aplicabilitatea în modalitatea de constituire a claselor a V-a la nivelul Școlii Gimnaziale „Luca Solomon” Vaideeni. Partea reclamată nu a reușit să dovedească legătura de cauzalitate între *„dreptul de a învăța într-un mediu care sprijină libertatea de expresie fără încălcarea drepturilor și libertăților celorlalți participanți”* și *„păstrarea nucleului din clasa a IV-a”* respectiv *„nu s-a dorit separarea colectivelor claselor a IV-a pentru a nu se slăbi coeziunea acestora”*.

54. Chiar dacă avem de-a face cu două Ordine ale Ministrului Educației (Ordinul nr. 6134/2016 privind interzicerea segregării școlare în unitățile de învățământ preuniversitar, respectiv Ordinul nr. 4742/2016 privind Statutul Elevului), totuși, având în vedere domeniile reglementate, din punct de vedere juridic normele Ordinului nr. 6134/2016 privind interzicerea segregării școlare în unitățile de învățământ preuniversitar au prioritate, astfel încât, partea reclamată era obligată a pune în aplicare mai întâi prevederile acestui Ordin înainte de a ține cont de normele Statutului Elevului.

55. Pe cale de consecință, având în vedere considerentele mai sus-expuse, înscrisurile depuse la dosar cât și prevederile legale incidente în cauză, Colegiul director constată că se întrunesc elementele constitutive ale unei fapte de discriminare, astfel cum prevăd dispozițiile art. 2 alin. (3) și (4) și art. 11 alin. (1) din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare.

56. Raportat la fapta de discriminare constatată, Colegiul director dispune, sancționarea părții reclamate Școala Gimnazială „Luca Solomon” Vaideeni, prin reprezentant egal, cu amendă contravențională în cuantum de 2.000 lei, pe care o consideră disuasivă, efectivă și proporțională cu pericolul social al faptei săvârșite, având în vedere prevederile art. 26 din O.G. nr. 137/2000 *„(1) Contravențiile prevăzute la art. 2 alin. (2), (4), (5) și (7), art. 6-9, art. 10, art. 11 alin. (1), (3) și (6), art. 12, 13, 14 și 15 se sancționează cu amendă de la 1.000 lei la 30.000 lei, dacă discriminarea vizează o persoană fizică, respectiv cu amendă de la 2.000 lei la 100.000 lei, dacă discriminarea vizează un grup de persoane sau o comunitate.”*

Opinie separată Bănică Claudia Cerasela, Membră în Colegiul director cu privire la cuantumul amenzii

În ce privește sancțiunea stabilită pentru fapta constatată, și anume avertisment, consider că valoarea acesteia nu este în concordanță cu prevederile articolului 15 al Directivei 2000/43/CE care stabilesc că sancțiunile trebuie să fie efective, proporționale și disuasive, și nici cu dispozițiile art. 21 alin. (3) din O.G. nr. 2/2001, potrivit cărora sancțiunea se aplică în limitele prevăzute de actul normativ și trebuie să fie proporțională cu gradul de pericol social al faptei săvârșite, ținându-se seama de împrejurările în care a fost săvârșită, de modul și de mijloacele de săvârșire, de scopul urmărit, de urmarea produsă, precum și de circumstanțele personale ale contravenientului.

Așadar, în acest caz considerăm că avertismentul nu este o sancțiune proporțională, efectivă și disuasivă, deoarece nu este adecvată gravității încălcării principiului egalității de tratament, în sensul legislației naționale și europene din domeniul non-discriminării, nu asigură o protecție juridică efectivă și eficientă victimelor faptei constatate (C-180/95, Draehmpaehl Rec., p. I-2195, punctele 24, 39 și 40) și, în același timp, nu atinge obiectivele legitime urmărite și care sunt necesare pentru prevenirea faptelor de discriminare împotriva comunității rome.

În acest context, atunci când se poate alege între mai multe sancțiuni corespunzătoare (egale), trebuie să se aleagă sancțiunea care este cea mai puțin oneroasă (Opinia Avocatului General Kokott, cazul Silvio Berlusconi and Others, Joined Cases C-387/02, C-391/02 and C-403/02, paragraph 90 și 92), și care să fie adaptată gravității încălcărilor pe care le reprimă, pentru a se asigura concret efectul disuasiv.

Deși sancțiunea contravențională nu poate schimba nici prejudecățile, nici stereotipurile sociale, considerăm că tocmai de aceea accentul trebuie pus pe scopul preventiv, scop care se realizează tot prin aplicarea sancțiunii pentru descurajarea unei atitudini discriminatorii în viitor, chiar în lipsa unei reformări totale a prejudecăților și stereotipurilor. Este extrem de importantă abținerea de la un comportament care discriminează, întrucât reducerea semnificativă a stereotipurilor ori a altor manifestări discriminatorii duc în cele din urmă la crearea unui mediu inclusiv pentru grupurile minoritare indiferent de apartenența lor etnică.

Ca urmare, susțin că sancțiune corectă pentru fapta constatată este amenda contravențională în valoare de 10.000 de lei având în vedere următoarele:

a. Fapta vizează un grup de persoane, și anume elevii de etnie romă,

b. Segregarea rasială este o formă gravă de discriminare. Curtea Europeană pentru Drepturile Omului a stabilit în cauza că Szolcsan împotriva Ungariei privind segregarea rasială a elevilor romi că *discriminarea rasială este o discriminare deosebit de invidioasă și, având în vedere consecințele sale periculoase, necesită din partea autorităților o vigoare deosebită și o reacție viguroasă* (Szolcsan împotriva Ungariei, 2023, paragraf 46). **Potrivit datelor**

c. Fapta vizează copii care beneficiază de protecție specială a legii, și în special un grup vulnerabil elevii care învață într-o unitate școlară aflată într-o altă localitate decât cea de domiciliu,

d. Fapta de discriminare a fost realizată de către școală, o instituție publică care trebuie să manifeste exigență și preocupare în vederea prevenirii oricăror posibile fapte sau acte discriminatorii deoarece dreptul de a nu fi supus discriminării constituie unul dintre drepturile fundamentale într-o societate democratică,

e. Fapta aduce atingere dreptului la educație a elevilor romi- educația reprezintă unul din elementele fundamentale ale unei societăți democratice, având în vedere și faptul că aceasta trebuie să urmărească deplina dezvoltare a personalității umane, cât și întărirea respectului, a înțelegerii, a toleranței, a drepturilor omului și libertăților fundamentale. (Hotărârea CNCD 338/2007, Romani CRISS v. Liceul cu Program Sportiv, 2007)

Față de cele de mai sus, în temeiul prevederilor art. 20 alin. (2) din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu unanimitate de voturi ale membrilor prezenți la ședință pentru constatare, iar pentru sancțiune, 6 voturi pentru 2.000 lei, 1 vot pentru avertisment și 1 vot pentru 10.000 lei

COLEGIUL DIRECTOR HOTĂRĂȘTE:

1. Aspectele sesizate constituie fapte de discriminare, conform prevederilor art. 2 alin. (3) și (4) și art. 11 alin. (1) din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare;
2. Sancționarea părții reclamate Școala Gimnazială „Luca Solomon” Vaideeni, prin reprezentant egal, cu sediul în sat Vaideeni, comuna Vaideeni, str. Principală, jud. Vâlcea, CUI, cu amendă contravențională în cuantum de 2.000 lei, în conformitate cu prevederile art. 26 alin. (1) din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare;
3. O copie a prezentei hotărâri se va transmite părții reclamate Școala Gimnazială „Luca Solomon” Vaideeni;
4. O copie a prezentei hotărâri se va transmite I.S.J. Vâlcea și Ministerului Educației.

V. Modalitatea de plată a amenzii

Amenda se va achita la Administrația Județeană a Finanțelor Publice Vâlcea
Contravenientul este obligat să trimită dovada plății amenzii către Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării (cu specificarea numărului de dosar).

VI. Calea de atac și termenul în care se poate exercita

Prezenta hotărâre poate fi atacată la instanța de contencios administrativ competentă, în termen de 15 zile de la data comunicării, potrivit prevederilor **art. 20 alin. (9) și (10)** din **O.G. 137/2000** privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare respectiv **art. 10 alin. (1), (3) și (4)** din **Legea nr. 554/2004** a contenciosului administrativ.

Membrii Colegiului director prezenți la ședința de deliberări:

ASZTALOS CSABA FERENC – Membru

BĂNICĂ CLAUDIA CERASELA – Membru

JURA CRISTIAN – Membru

MOȚA MARIA – Membru

OLTEANU CĂTĂLINA – Membru

POPA CLAUDIA SORINA – Membru

RAIU CĂTĂLIN – Membru

SĂVULESCU RADU COSMIN - Membru

Redactată și motivată C.O./F.L.I.

Data redactării: 22.01.2024

Notă: prezenta Hotărâre emisă potrivit prevederilor legii și care nu este atacată în termenul legal, potrivit art. 20 alin. (10) din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare și Legii nr. 554/2000 a contenciosului administrativ, constituie de drept titlu executoriu